روزنامه فرهنگی - اجتماعی صبح ایران
صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
مدیر مسئول: یوسف قوچانی غروی

جام جم

شنبه ۱۳ اردیبهشت ۱۴۰۴ | ۵ ذی‌القعده ۱۴۴۶
۲۰ صفحه روزنامه + ۸ صفحه ضمیمه
سال بیست‌وششم | شماره ۷۰۳۳
Saturday | May 3 | 2025

تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۰۰۰ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۴ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰

تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
شاپا: ISSN1735-3637

پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

مهارت به جای مدرک

پژوهش‌ها نشان می‌دهد نسل z باوری به دانشگاه ندارد و به سمت مشاغل فنی می‌رود

همیشه درباره نسل موسوم به نسل z گفته‌هایی وجود دارد که سعی می‌کند ذهنیت ما را به این سمت و سو ببرد که این نسل چندان در قید آداب معمول نیست و تنبل است و اراده‌ای برای انجام درست کارها ندارد! در ایران هم این ذهنیت چنین پیش می‌رود که این‌گونه القا کند این نسل، نسل بی‌قیدی است و اساسا حوصله ندارد! اما نظرسنجی‌ها و پژوهش‌های مختلفی وجود دارد که خط بطلانی بر چنین تئوری‌های می‌زند. هر چند از تفاوت‌های آشکار این نسل با نسل‌های پیشین هم نمی‌شود گذشت که به نظر بدیهی می‌رسد، چراکه نسل‌های گذشته هم با پیشینیان خود تفاوت‌های آشکاری داشته‌اند. گزارشی تازه منتشرشده، به بررسی روند رو به رشد نسل z در انتخاب مشاغل فنی و حرفه‌ای به جای تحصیل در دانشگاه‌های چهارساله می‌پردازد.

دلایل اصلی انتخاب مشاغل فنی

سؤال این است که این نسل چرا تصمیم گرفته بی‌خیال دانشگاه شود؟ یکی از اولین دلایل، مربوط به افزایش هزینه‌های تحصیل دانشگاهی است. به‌عنوان مثال در آمریکا هزینه‌های تحصیل در دانشگاه‌های چهارساله به‌طور چشمگیری افزایش یافته است. طبق داده‌های موجود هزینه سالانه تحصیل در دانشگاه‌های دولتی در ۲۰ سال گذشته ۱۴۰درصد و در دانشگاه‌های خصوصی ۱۱۰درصد رشد کرده است. به‌عنوان مثال، هزینه کل یک مدرک چهارساله ممکن است به بیش از ۲۰۰ هزار یورو برسد. این افزایش هزینه‌ها باعث شده بسیاری از جوانان این نسل ارزش واقعی مدرک دانشگاهی را زیر سؤال ببرند، به‌ویژه زمانی که با بدهی‌های سنگین دانشجویی همراه است.

ورود سریع‌تر به بازار کار

مشاغل فنی و حرفه‌ای مانند جوشکاری، لوله‌کشی، نجاری و محوطه‌سازی امکان ورود سریع‌تر به بازار کار را فراهم می‌کنند. دوره‌های آموزشی این مشاغل معمولا کوتاه‌تر و ارزان‌تر از تحصیلات دانشگاهی هستند. همچنین مشاغل فنی اغلب درآمد اولیه‌ای بالاتری نسبت به فارغ‌التحصیلان دانشگاهی دارند. در کشورهای اروپایی میانگین حقوق اولیه در مشاغل فنی حدود ۲۳ یورو در ساعت است. به‌عنوان مثال، میانگین حقوق سالانه برق‌کاران ۶۲ هزار یورو و کارگران ساختمانی ۴۶ هزار یورو است. علاوه بر این، با خروج نسل پیشین نیروی کار، فرصت‌های شغلی در این حوزه‌ها افزایش یافته و امنیت شغلی بیشتری نسبت به برخی مشاغل کارمندی فراهم شده است.

تغییر نگرش فرهنگی و اجتماعی

اما تنها مزایای پولی نیست که آنها را راغب به حضور در بازار کار کرده است. نسل z که به «نسل ابزار» نیز معروف شده، به مشاغل عملی و ملموس علاقه بیشتری نشان می‌دهد. این نسل که بسیاری از آنها در دوران همه‌گیری کرونا وارد بازار کار شدند، به‌دنبال مشاغلی هستند که نه‌تنها درآمد خوبی داشته باشند، بلکه حس رضایت و خودکفایی را نیز به آنها بدهند. همچنین، والدین و جامعه به‌تدریج در حال پذیرش این هستند که مسیرهای غیردانشگاهی نیز می‌توانند به موفقیت منجر شوند.

مقاومت در برابر تأثیرات هوش مصنوعی

بسیاری از مشاغل فنی به‌دلیل ماهیت عملی و نیاز به مهارت‌های دستی، در برابر اتوماسیون و هوش‌مصنوعی مقاوم‌تر هستند. این موضوع باعث شده نسل z این مشاغل را به‌عنوان گزینه‌هایی پایدارتر در مقایسه با برخی مشاغل کارمندی که ممکن است تحت‌تأثیر هوش‌مصنوعی قرار گیرند، در نظر بگیرد.

سهم نسل z در نیروی کار

در سه‌ماهه اول سال ۲۰۲۴، این نسل حدود ۱۸درصد از نیروی کار در آمریکا را تشکیل می‌داد اما افراد ۱۸ تا ۲۵ ساله نزدیک به ۲۵ درصد از استخدام‌های جدید در صنایع فنی را به خود اختصاص دادند. از سوی دیگر از سال ۲۰۱۱، حدود دو میلیون دانشجوی کمتر در دانشگاه‌ها ثبت‌نام کرده‌اند. بسیاری از اقتصاددانان این کاهش را به افزایش هزینه‌ها و تغییر نگرش نسبت به ارزش مدرک دانشگاهی نسبت می‌دهد. با وجود درآمد مناسب مشاغل فنی، میانگین حقوق سالانه فارغ‌التحصیلان دانشگاه در سال ۲۰۲۴ حدود ۸۰ هزار دلار بود که همچنان بالاتر از میانگین مشاغل فنی است. با این حال، مشاغل فنی بدون نیاز به بدهی‌های سنگین دانشجویی، جذابیت بیشتری برای بسیاری از جوانان دارند.

چالش‌هایی هم هست

بسیاری از کارشناسان حوزه اقتصاد هشدار می‌دهند که تعرفه‌های جدید دولت ترامپ بر واردات، مانند تعرفه‌های مربوط به چوب نرم، می‌تواند هزینه‌های ساخت‌وساز را افزایش دهد و تقاضا برای مشاغل ساختمانی را کاهش دهد. این موضوع ممکن است فرصت‌های شغلی در برخی حوزه‌های فنی را محدود کند. همچنین صنعت ساخت‌وساز آمریکا به بیش از ۴۵۰ هزار کارگر جدید نیاز دارد. این کمبود نیروی کار ماهر فرصت‌های زیادی برای نسل z ایجاد کرده اما نیازمند سرمایه‌گذاری در آموزش و زیرساخت‌های حرفه‌ای است.

درنگ

نسل z؛ حرکت به سوی مهارت

اگرچه پژوهش صورت گرفته روی جوامع غربی بوده اما این رفتار را می‌توان به تمامی متولدین نسل z تعمیم داد. چراکه همین حالا در ایران هم آنهایی که صاحب مهارت فنی هستند فرصت‌های شغلی بیشتر و بهتری نسبت به فارغ‌التحصیلان دانشگاهی دارند. همین موضوع هم باعث شده اصرار خانواده‌ها به اجبار فرزندان‌شان برای ورود به دانشگاه‌ها کمتر باشد. موضوعی که مصداق آن را می‌توان در کاهش ورودی دانشگاه‌ها، افزایش صندلی‌های خالی و البته افزایش تعداد داوطلبانی جست‌وجو کرد که با وجود حضور در کنکور دست به انتخاب رشته نمی‌زنند. این موضوعی است که نظام آموزشی کشور هم باید به آن دقت کند و اساسا از سوی نمره‌محوری و مدرک‌گرایی به سمت مهارت‌محوری برود. اگرچه هزینه‌های تحصیلی در ایران کمتر از کشورهایی همچون آمریکاست اما زمان تحصیل دانشگاهی تفاوتی با دیگر کشورها ندارد و جوانان ایرانی با وجود صرف هزینه زمانی در پایان دوران تحصیل هیچ آینده شغلی ندارند.

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۲:۰۱	نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۱۴
غروب آفتاب: ۱۸:۵۳	اذان صبح فردا: ۰۳:۳۵
اذان مغرب: ۱۹:۱۲	طلوع خورشید فردا: ۰۵:۰۹

امروز در تاریخ

- روز جهانی آزادی مطبوعات
- سالمرگ ناپلئون بناپارت، پادشاه فرانسه/ ۱۸۲۲

حکمت

امام علی(ع): اگر دری بر بنده‌ای بسته شود، آنگاه او تقوا را پیش گیرد، خداوند راه نجاتی برایش می‌گشاید./ نهج البلاغه

واحه

ظاهر آراسته‌ام در هوس وصل، ولی
من پریشان‌تر از آنم که تو می‌پنداری/ فاضل نظری

شمیم رحمت

- پیامبر اکرم(ص):

شجاع‌ترین مردم، کسی است که بر هوس خود چیره آید./ معانی الأخبار

مشق عشق

- وصیت‌نامه شهید ابوالفضل حقی

در نماز غفلت نکنید و این جهاد یک امتحان است برای آخرت. سعی کنید که در این امتحان موفق باشید. محاسبه کنید خود را قبل از آن‌که به حساب‌تان برسند. نگذارید قرآن غریب بماند.

نکته روز

پیرترین انسان جهان درگذشت

یک راهبه برزیلی به نام اینا کاناباروِ لوکاس که به‌عنوان مسن‌ترین فرد جهان شناخته می‌شد، در سن ۱۱۶ سالگی درگذشت. انجمن راهبه‌های «ترزایی» در برزیل با انتشار بیانیه‌ای، خبر درگذشت او را اعلام کرد و از زندگی «سرشار از تعهد و ایمان او» تمجید کرد. او که در ۱۸ خرداد ۱۲۸۷ متولد شده بود، اوایل امسال و پس از درگذشت تومیکو ایتوکا از ژاپن که او نیز در سن ۱۱۶ سالگی فوت کرد، عنوان مسن‌ترین فرد جهان را به‌دست آورد.

او در روز تولد ۱۱۰ سالگی خود، مورد دعای خیر ویژه پاپ فرانسیس قرار گرفت؛ پاپی که هفته گذشته در سن ۸۸ سالگی درگذشت. وقتی از خانم لوکاس درباره راز طول عمرش پرسیده شد، آن را به خداوند نسبت داد و گفت: «او راز زندگی است. او راز همه چیز است.»

کاناباروِ، نتیجه یک ژنرال مشهور برزیلی بود که برای استقلال برزیل از پرتغال در قرن نوزدهم می‌جنگید. خانم کاناباروِ در یک خانواده بزرگ در جنوب برزیل به دنیا آمد و بسیاری از زندگی خود را وقف تدریس و خدمات مذهبی کرد. یکی از شاگردان برجسته سابق او ژنرال ژوائو فیگوئرادو، آخرین دیکتاتور نظامی برزیل بود که بین سال‌های ۱۹۶۴ تا ۱۹۸۵ در این کشور حکومت کرد.

این راهبه یکی از هواداران پر و پا قرص باشگاه فوتبال «اینترناسیونال» در پورتو آلگری بود. این باشگاه در بیانیه‌ای در شبکه‌های اجتماعی به او ادای احترام کرد و «میراث معنوی و دلسوزی» او را ارج نهاد.

با درگذشت اینا کاناباروِ لوکاس عنوان مسن‌ترین فرد جهان اکنون به اتل کاترهام، ساکن شهرستان ساری انگلستان که اکنون ۱۱۵ سال و ۲۵۲ روز سن دارد، تعلق گرفته است.

کاترهام که ۳۰ مرداد ۱۲۸۸ در شیپتون بلینگر همپشایر به دنیا آمد، به‌عنوان آخرین بازمانده از دوران سلطنت ادوارد هفتم شناخته می‌شود. وقتی او سال گذشته ۱۱۵ ساله شد، جزو سومین فرد در بریتانیا بود که به این سن رسید.

پیشخوان

زیستن در وهم

درباره «خنده سرخ»؛ با روایتی کابوس‌وار از تأثیرات جنگ بر روان انسان

نویسنده: لئونید آندریف
مترجم: حمیدرضا آتش‌برآب
نشر: پارسه
سال انتشار: ۱۴۰۲

رمان «خنده سرخ» نوشته لئونید آندریف، اثری تکان‌دهنده و عمیقا تأثیرگذار از ادبیات عصر نقره‌ای روسیه است که در سال ۱۹۰۵ منتشر شد. این کتاب، با روایتی کابوس‌وار به بررسی تأثیرات مخرب جنگ بر روان انسان می‌پردازد و از همان زمان انتشار، توجه گسترده خوانندگان و منتقدان، از جمله ماکسیم گورکی، را به خود جلب کرد. خنده سرخ، روایت سربازی گمنام است که پس از تجربه وحشت‌های جنگ به خانه بازمی‌گردد اما سایه جنگ همچنان روح و روان او را تسخیر کرده است. آندریف در این کتاب با ترکیبی از نمادگرایی جهانی وهم‌آلود و آخرالزمانی خلق می‌کند. نثر او شعرگونه، تصویری و پر از توصیفات بصری است که گویی خواننده را به دل کابوس‌های راوی می‌برد. صحنه‌های جنگ، با جزئیاتی هولناک و در عین حال شاعرانه، مانند تابلوهای نقاشی پیش چشم خواننده جان می‌گیرند. استفاده از روایت سیال ذهن و یادداشت‌های پراکنده، حس آشوب و ازهم‌گسیختگی ذهنی قهرمان را به خوبی منتقل می‌کند. یکی از نقاط قوت رمان، گمنام ماندن شخصیت‌هاست. آندریف با حذف نام‌ها، سرباز داستان را به نمادی از هر سرباز گرفتار در جنگ تبدیل می‌کند. این انتخاب، همدلی خواننده را با تجربه جهانی جنگ عمیق‌تر می‌کند. همچنین، انتقال روایت از سرباز به برادرش، بدون تغییر سبک، نشان‌دهنده سرایت ویرانی جنگ به جامعه و حتی کسانی است که مستقیما در آن حضور نداشته‌اند.

درجهت عکس

عکس: مهدی خضریان/ ایسنا

کارت‌پستال ایران

بهار، فصلی است که طبیعت رخ‌نمایی دوباره‌ای دارد. آن‌قدر که بسیاری از تصاویر ثبت‌شده از طبیعت ایران شمایلی کارت‌پستالی به خود می‌گیرد و دل هر دوستدار این سرزمین را می‌لرزاند. در این میان رودبار، طبیعت گم‌شده گیلان، با چشم‌اندازهای بکر و دست‌نخورده، مقصدی جذاب برای گردشگران است.

ورزش

لشکرکشی برای داور

- اعتراض به داوران فوتبال اتفاق تازه‌ای نیست اما این ویدئو تصاویر هولناکی مربوط به لیگ کشور کنگوست که برای کمک داور لشکرکشی می‌کنند.

کیوآرکد را اسکن کنید

ایران

غرق‌شدن لنج

- یک لنج باری که در مسیر دیبی به سمت گناوه در حال حرکت بود، در محدوده آب‌های بوشهر غرق شد اما شش ملوانش توسط مردم نجات یافتند.

کیوآرکد را اسکن کنید

حادثه

شیشه‌های فرورفته در دیوار

- همچنان ویدئوهای منتشرشده از بندرعباس عجیب است این ویدئو تکه شیشه‌های فرورفته در دیوار را نشان می‌دهد.

کیوآرکد را اسکن کنید

جهان

دعوای خیابانی عجیب

- ویدئویی از یک درگیری خیابانی عجیب در شیلی که طی آن دو راننده با خودرو به یکدیگر حمله می‌کنند در فضای مجازی فراگیر شده است.

کیوآرکد را اسکن کنید

دوردنیا

وداع با عصای سفید

عینک‌های مجهز به هوش مصنوعی جای عصای سفید نابینایان را می‌گیرد

عینک‌های هوشمندی که به کمک هوش مصنوعی طراحی شده‌اند، حالا به افراد نابینا این امکان را می‌دهد که بدون نیاز به عصا یا کمک دیگران، مسیر خود را پیدا کنند. پژوهشگران می‌گویند که بسیاری از ابزارهای فعلی نه‌تنها کمک زیادی به نابینایان نمی‌کنند، بلکه در مواردی خودشان مانعی برای استفاده هستند. آنها می‌خواستند سیستمی طراحی کنند که کاربر نابینا در ظاهر و عملکرد تفاوتی با افراد بینا نداشته باشد.

این عینک‌ها چطور کار می‌کنند؟

محققان دانشگاه «شانگهای جیاو تونگ» در چین، یک رایانه کوچک مجهز به نرم‌افزار هوش مصنوعی را روی نمونه اولیه عینک هوشمند گوگل نصب کرده‌اند؛ نمونه‌ای که در سال ۲۰۲۳ تولید آن متوقف شد. این سیستم با بررسی محیط اطراف، اطلاعات لازم را در لحظه به کاربر منتقل می‌کند و اگر مانعی سر راه باشد، کاربر پیش از برخورد با آن هشدار دریافت می‌کند. لی لی گو، یکی از پژوهشگران این پروژه می‌گوید: «دوربین عینک، تصویر مقابل را ضبط می‌کند و این اطلاعات تصویری به رایانه کوچک منتقل می‌شود. برای نمونه، اگر در تصویر صندلی دیده شود، مکان آن تعیین می‌شود. هنگامی که کاربر یک قدم به جلو برمی‌دارد، اطلاعات جدید مربوط به موقعیت صندلی ارسال می‌شود تا حرکت او با دقت و اطمینان انجام گیرد.» این رایانه به اندازه یک کارت بانکی است و وزن یا ظاهر آن به حدی نیست که در حرکت کاربر اختلال ایجاد کند.

گامی بزرگ به‌سوی استقلال

اتحادیه نابینایان اروپا می‌گوید بیش از ۳۰ میلیون نفر در اروپا با درجاتی از اختلال بینایی زندگی می‌کنند؛ به عبارتی از هر ۳۰ نفر، یک نفر در اروپا نابینایی یا کم‌بینایی را تجربه می‌کند.

به گفته سازندگان، ابزارهای فعلی برای افراد نابینا گاهی خودشان مانعی برای استفاده هستند و هدف آنها ساخت سیستمی بوده که فرد استفاده‌کننده تفاوتی با یک فرد بینا نداشته باشد.

در حال حاضر، گزینه‌هایی مانند سگ‌های راهنما هزینه زیادی دارند؛ برخی منابع می‌گویند آموزش یک سگ راهنما ممکن است تا ۶۰ هزار یورو خرج داشته باشد. کریس لوئیس، تحلیلگر مستقل حوزه ارتباطات و دسترسی‌پذیری، می‌گوید: «بسیاری از افراد با اختلال بینایی می‌خواهند تا حد ممکن مستقل باشند. این‌که دوربینی روی عینک نصب شود و اطلاعات را هم از طریق گوش و هم با بازخورد لمسی منتقل کند، یک پیشرفت بزرگ است.»

او می‌گوید گسترش فناوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی باعث شده قیمت این دستگاه‌ها کاهش یابد و برای گروه‌های بیشتری از جمله افراد دارای معلولیت قابل استفاده شوند.

تیم تحقیقاتی این پروژه امیدوار است در آینده بتواند دوربین‌هایی بسیار کوچک‌تر طراحی کند که حتی روی لنزها هم نصب شوند.